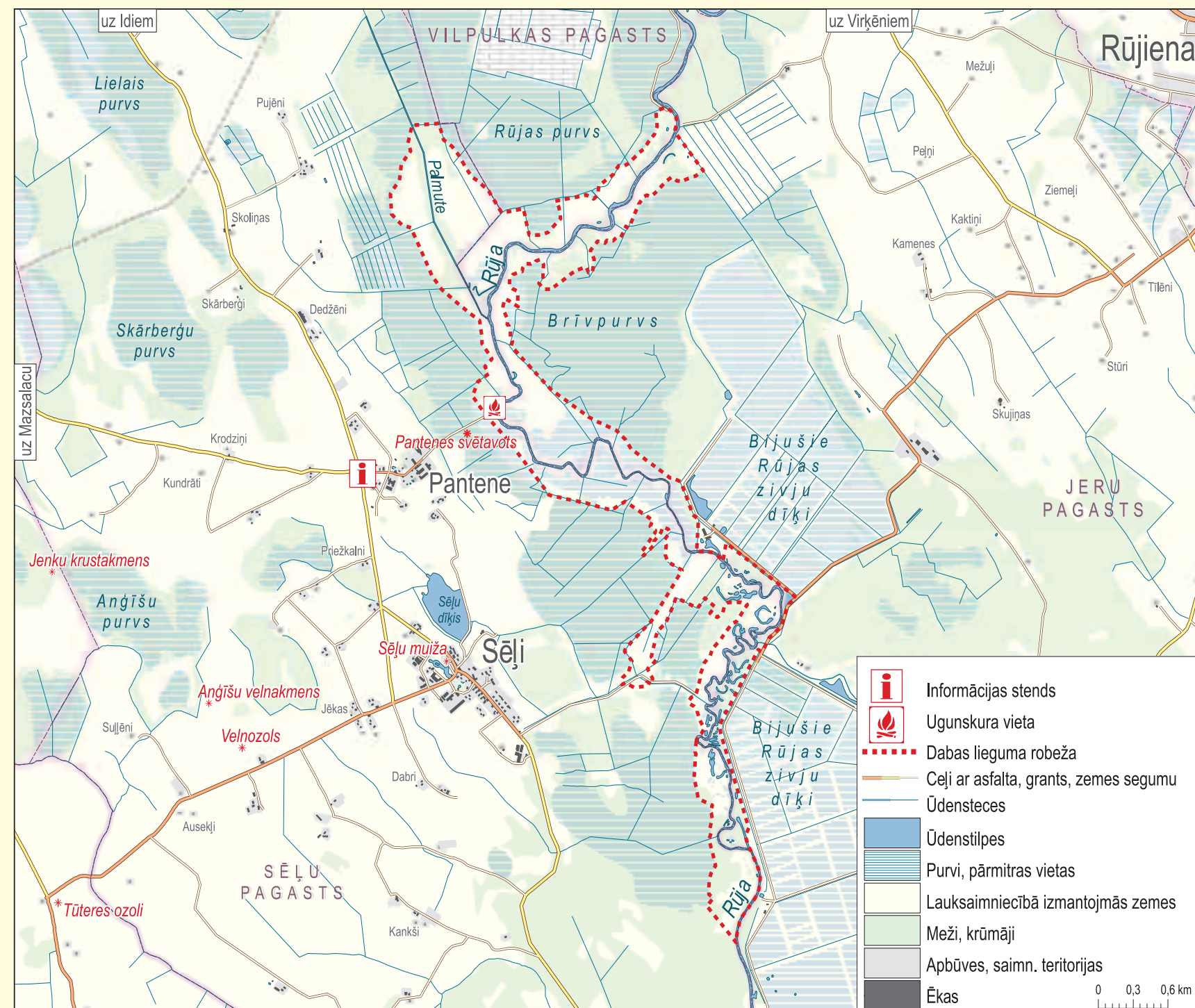
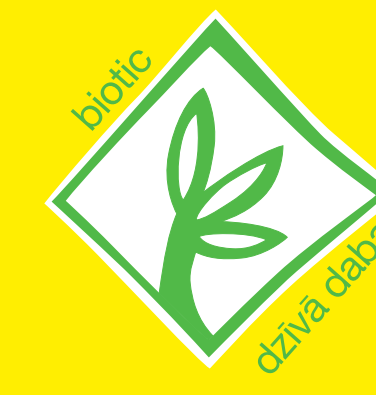

Rūjas paliene

Rūja Floodplain

Dabas liegums / Nature Reserve

Dabas lieguma "Rūjas paliene" atrašanās vieta
Location of Rūja Floodplain Nature Reserve

Rūjas upe un palieņu pļavas

Izveidots 2004. gadā, platība – 444 ha

Dabas lieguma "Rūjas paliene" izveides galvenais mērķis ir aizsargāt divas apdraudētas putnu sugas – ķikutu un griezi, kā arī saglabāt aizsargājamo biotopu – upju palieņu pļavas. Bioloģiskās daudzveidības ziņā izcilā teritorija aizņem apmēram 10 km garu un 250–500 m platu Rūjas lejteces palienes posmu Valmieras rajona Jeru, Sēļu un Vilpulkas pagastā. Liegums ietver galvenokārt slapjas, palos applūstošas un daļēji aizaugušas pļavas, kā arī krūmājus un mežus. Atklāto pļavu platība pārsniedz 300 ha, un lielākā daļa no tām ir aizsargājami pļavu biotopi. Lieguma teritorijā Rūja ar tās pietekām Oļu un Palmuti ir lēna tecējuma upe, lai arī vietām izveidojušies straujteču posmi vai akmeņu sakopojumi.

Savu nosaukumu Rūjas upe, visticamāk, ieguvusi no igauņu vārda *ruhi* – 'sile', 'vienkoču laiva', jo Rūja senatnē bijusi nozīmīgs Livonijas ūdensceļš, bet Rūjienas novads tolaik ietilpis igauņu Sakalas valstī.

Rūja River and Floodplain Meadows

Year of establishment – 2004, area – 444 ha

The key objective for establishing the Rūja River Nature Reserve is conservation of two threatened bird species, the Great Snipe and the Corn Crake, and protection of the river floodplain meadow habitat. The area is exceptional in its biological diversity, and it takes up a stretch of the floodplain along the lower reaches of the Rūja River measuring about ten kilometers in length and about 200-250 meters in width. It is situated in the Jeri, Sēļi and Vilpuka Parishes of the Valmiera District. The nature reserve mainly encompasses wet, flooding and partially overgrown meadows, and brushwood and forests. The total area of open meadows here exceeds 300 ha and most of them are protected meadow habitats. Within the nature reserve, the Rūja River with its tributaries – the Oļa and Palmute Rivers – is a slow river, although it has some stretches of rapids or stone clusters.

The name of the Rūja River most likely comes from the Estonian name *ruhi*, which means a trough or a one-oar boat. In the past, the Rūja River was an important Livonian waterway, but the Rūja Region was a part of the Estonian State of Sakala.

Rūjas upes līkloči.
Bends of the Rūja River

Foto: Edmunds Račinskis

Kāpēc nepieciešama pļavu apsaimniekošana?

Ikviena pļava mērenā klimata zonā ātri vien aizaug krūmiem, jo šādos klimatiskos apstākļos mežs ir ekosistēmu attīstības gala stadija. Pirms 4000 gadu zemkopji, kas ienāca Ziemeļvidzemē, mežainajos apvidos sāka veidot ganības un pļavas. Ilgstošā laikā dabas daudzveidību Rūjas palienes pļavās sekmējusi tieši ar dabas ritmiem saskaņota cilvēku lauksaimnieciskā darbība.

20. gadsimtā te vairākkārt veikta meliorācija, taču izraktie grāvji krasi samazināja palu apjomu. Tas būtiski izmainīja pļavas mitruma režīmu, veicināja platību aizaugšanu un izraisīja dabas daudzveidības samazināšanos.

Lai retajām augu un dzīvnieku sugām nodrošinātu piemērotus dzīves apstākļus, nepieciešams izcirst krūmus un pļaut pļavas pēc putnu ligzdošanas sezonas. Latvijas Dabas fonda izstrādātajā teritorijas dabas aizsardzības plānā meliorācijas ietekmes novēršanai paredzēts pilnībā aizbērt atsevišķus grāvjus palienē.

Why is Meadow Management Necessary?

Any meadow in a temperate climate zone rapidly overgrows with shrubs as forest is the end stage of ecosystem development in these climate conditions. First farmers in North Vidzeme started establishing pastures and meadows about 4000 years ago. It is the sustainable agriculture activities that have fostered development of nature diversity of these meadows.

In order to improve automated meadow management, drainage works were carried out in the 20th century. However, digging of ditches has dramatically decreased the amount of flooding. It is the main reason for changes in the hydrological regime of the area. Furthermore, abandoned ditches contribute to meadows being taken over by shrubs that in return decreases biodiversity.

To provide suitable living conditions for rare plant and animal species, shrubs have to be removed and mowing has to take place after the nesting season. The management plan for the site developed by the Latvian Fund for Nature prescribes filling some of the drainage ditches.

Ķikuta tēviņš riesta laikā
Male Great Snipe *Gallinago media* Lekking

Foto: Aivars Petriņš

Dabas vērtības

Dabas liegumā reģistrētas 95 putnu sugas, no tām 24 ir īpaši aizsargājamas, piemēram, ormanitis, grieze un mazais ērglis. Te ir pasaulē apdraudētas putnu sugas – ķikuta – viena no lielākajām ligzdošanas vietām Latvijā. Teritorijā esošajos trīs riestos novērots 20 līdz 30 ķikutu tēviņu. Ikgadējie pavasara pāli un paaugstinātais augsnes mitrums visas vasaras garumā nodrošina lielu slietu daudzumu, ko ķikuti izmanto par pamatbarību.

Dabas liegumā novērota 231 tauriņu suga, un daudzas no tām barojas tikai ar atsevišķu augu sugu nektāru. Piemēram, īpaši aizsargājama skābeņu zeltainītis barojas tikai uz ūdeni mīlošām zirgskābenēm.

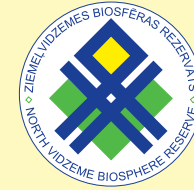
Rūjas palienei raksturīgas mitru un slapju pļavu augu sugas. Daudzu sugu klātbūtne liecina par pļavu ilgstošu veidošanos un augstu bioloģisko vērtību. Te zied vairākas Latvijā īpaši aizsargājamas augu sugas – stāvlapu dzegužpirkstīte, naktsvijole, mānīgā knidija.

Nature Values

Overall, 95 bird species have been registered here; 24 of those are specially protected species, such as the Spotted Crake *Porzana porzana*, the Corn Crake *Crex crex*, the Lesser Spotted Eagle *Aquila pomarina* and the Ural Owl *Strix uralensis*. The Rūja floodplain is one of the biggest nesting grounds in Latvia for the Great Snipe *Gallinago media*. Between 20 and 30 males have been observed here during lekking season, which is one tenth of all birds of this species found in Latvia. The annual spring flooding and elevated levels of soil humidity ensure that the site is rich in earthworms that are staple food for the Great Snipe.

The nature reserve hosts as many as 231 butterfly species. For instance, the specially protected Purple-edged Copper *Lycaena dispar* feeds only on broad-leaved docks that prefer wet growing conditions.

Several specially protected plant species such as the Early Marsh Orchid *Dactylorhiza incarnata*, the Lesser Butterfly Orchid *Platanthera chlorantha* and the Cnidium *Cnidium dubium* are growing here.

Rūjienas tūrisma informācijas centrs / Rūjiena Tourism Information Center
Rūjiena, Raiņa iela 3, tālr.: +371 64263278, +371 29464888, www.rujiena.lv
Valmieras tūrisma informācijas centrs / Valmiera Tourism Information Center
Valmiera, Rīgas iela 10, tālr.: +371 64207177, www.valmiera.lv
Latvijas Dabas fonds / Latvian Fund for Nature
Raiņa bulvāris 31-6, Rīga, tālr.: +371 67830999, www.ldf.lv

